

Posudek na bakalářskou práci Markéty Debrois na téma „Využití výtvarných tvůrčích činností v multikulturní výchově“.

Autorka práce se věnovala tématu, které je od devadesátých let v oborové didaktice výtvarné výchovy přítomno. Když však porovnáme romantický nádech tehdejších studií, a to jak diplomových prací, tak článků v odborném časopisu Výtvarná výchova, s předloženým zpracováním, musíme konstatovat, že v této práci došlo k významnému posunu. Celý společensko-vědní kontext i sociální realita se od té doby zcela proměnila a bylo potřeba odstoupit od tradovaných myšlenkových klíšé a reflektovat tyto změny. Autorka se věnovala studiu té antropologicky zaměřené odborné literatury, která již kriticky reviduje jak svůj slovník, tak konceptualizaci klíčových témat - jako je např. pojem multikulturalismu v antropologii, v politologii i v pedagogice; s oporou v odborné literatuře zde autorka jasně deklaruje antropologické a kulturní pojetí základních pojmů jako je např. rasa, etnikum, národ. V části výchovné se pak teoreticky zabývá pojmy multikulturní výchova, rasismus, xenofobie, předsudky a stereotypy, s ohledem na logické vazby k postojům a jejich ovlivňování.

Jako vedoucí práce oceňuji, že tato teoretická část není samoučelná – od začátku práce autorka věděla, že v terénu (konžský sirotčinec, jehož existenci a chod podporuje) bude mít možnost poměřit realitu s teoretickým konceptuálním aparátem – což se také stalo. Závěry jsou shrnuty na stranách didaktické části práce, srov. str. 41 – 95. Z hlediska výtvarné pedagogiky bylo nejtěžší vyrovnat se s dvojí rovinou, kterou nazvu „rozšířená klíšé“ o výtvarné výchově a výtvarném umění. Musím konstatovat, že se Markéta Debrois může naštěstí opřít o svoji schopnost otevřeného a kritického myšlení a schopnost dialogu, které ji dovedly k významným posunům v přemýšlení o pedagogických transformacích obsahů učení v těchto složitých doménách. Nejenže přistoupila na terénní testování a porovnávání svých původních návrhů v určitých rámcích představ o umění a výtvarné výchově, ale byla schopna je analyzovat, revidovat a přepracovat, a to navíc v intencích kurikulárního dokumentu RVP oblast Umění a kultura. Části Výtvarná výchova a zejména pak Didaktická část (41 – 96) reprezentují podle mě nejcennější úseky práce, a to změnu v přemýšlení tvůrčího pedagoga a záznam působení na žáky, se vším respektem k jejich projevům. Autorka zde navrhla a skutečně provedla jak komplexní výtvarnou – tematickou řadu Můj domov, tak její reflexi v akci. K tomu patří i charakteristika podmínek a dětí, kulturního kontextu a charakter práce s dětmi a v neposlední řadě řada příprav na praktické činnosti. Na této ucelené řadě je zajímavé to, že vždy ukazuje dvojí přístup – původní, ideální zadání, a druhá ukázka se týká přepracované přípravy, reflektující autentickou zkušenost z místa a vyučování – Domov Panny Marie Lurdské v Loangu. Závěry práce vedou k jednoznačnému, pozitivnímu zjištění: (volně cituji z textu) „pracovat s předsudky a kulturními či sociálními stereotypy k dobru ostatních je úkolem na celý život, vědět, že nejsem majitelem veškeré pravdy o světě a lidech v něm, přijmout existenci jiných názorů a stylů života – to jsou společná témata jak výtvarné, tak multikulturní výchovy. (...) Ta má být, stejně jako dnešní umění, svobodným prostorem k dialogu a celkovému rozvoji osobnosti dítěte. Jejím výsledkem nemají být hezké obrázky, ale stopy poznání a porozumění, které zůstanou v žácích po skončení jejich činnosti.“ **Závěrem konstatuji, že práce nejen splňuje, ale v mnohém převyšuje nároky pracoviště Katedry výtvarné výchovy na úroveň bakalářské práce v oboru Vychovatelství.** Otevírá otázky pro další studium dané problematiky a přináší i možnosti praktického využití v mezipředmětové a průřezové doméně RVP, a to jak pro pedagogy, vychovatele, tak i pro humanitární pracovníky. Oceňuji také vysoký etický náboj práce.

V Praze, 18. 5. 2014,

doc. PhDr. Marie Fulková, Ph.D., KVV PedF UK v Praze